

Rekenkamer Zaanstad

Opvolgingsonderzoek Riolering in Zaanstad

Rekenkamerbrief 2016 - 01
15 juni 2016

Geachte leden van de gemeenteraad,

Met deze brief wil ik u informeren over de uitkomsten van ons opvolgingsonderzoek waarin we zijn nagegaan op welke wijze het college van burgemeester en wethouders invulling heeft gegeven aan de aanbevelingen uit het rapport *Riolering in Zaanstad* (juli 2012).

De rekenkamer formuleerde in het betreffende rapport vier conclusies. Ten aanzien van het gemeentelijk rioleringsbeleid constateerde de rekenkamer dat de doelen helder waren geformuleerd, maar niet ze altijd concreet waren uitgewerkt in kwantitatieve maatstaven en nulmetingen. Wat betreft de uitvoering van de rioleringstaak concludeerden we dat deze nagenoeg volledig binnen de door de raad beschikbare budgetten waren uitgevoerd, maar dat overschrijdingen bij investeringen eenvoudig budgettair-technisch werden opgelost, zonder dat hierover verantwoording werd afgelegd. Met betrekking tot de doeltreffendheid en doelmatigheid concludeerden we dat de gemeente belangrijke informatie miste om te waarborgen dat zij doelmatig werkt. Tot slot stelden we vast dat de raad nauwelijks informatie had gekregen over de voortgang en de realisatie van geplande maatschappelijk effecten. De realisatiedata van maatregelen zijn opgeschoven waardoor de doelstellingen op een later moment gerealiseerd behoeften te worden.

Op basis van deze conclusies formuleerde de rekenkamer acht aanbevelingen. Hiervan hebben drie aanbevelingen betrekking op het verbeteren van het beleid, drie op het verbeteren van de bedrijfsvoering en twee op het verbeteren van de informatievoorziening aan de raad.

Bij dit opvolgingsonderzoek stonden de volgende twee vragen centraal:

1. In welke mate heeft het onderzoek aanleiding gegeven tot een gedachtewisseling en behandeling in het Zaanstad Beraad en de gemeenteraad?
2. In welke mate is uitvoering gegeven aan de aanbevelingen van de rekenkamer?

Deze brief bevat de belangrijkste bevindingen. Meer gedetailleerde bevindingen staan in ons onderzoeksrapport dat is te vinden op onze website (www.rekenkamer.amsterdam.nl). Daarnaast hebben we in deze rekenkamerbrief naar aanleiding van het opvolgingsonderzoek nog een aandachtspunt opgenomen.

1. Behandeling in de raadscommissies en de gemeenteraad

In 2012 is het rapport *Riolering in Zaanstad* in het Zaanstad Beraad en de gemeenteraad uitvoerig besproken. De gemeenteraad heeft de aanbevelingen onderschreven en het college verzocht om een plan van aanpak voor het uitvoeren van de aanbevelingen. Omdat de rekenkamer de indruk kreeg dat bij de behandeling in het Zaanstad Beraad de essentie van de aanbeveling over kredietaanpassingen en informatievoorziening onvoldoende uit de verf kwam, heeft de rekenkamer besloten een extra brief te sturen. De rekenkamer constateert dat de raad de boodschap van de brief heeft opgepakt. De raad heeft een amendement aangenomen waarin het college werd opgedragen om in het plan van aanpak expliciet op te nemen hoe het college de raad zal informeren over de voortgang van de uitvoering van het rioleringsbeleid.

De wethouder heeft in het Zaanstad Beraad en in de raad aangegeven dat het college alle aanbevelingen heeft overgenomen. Ook zegde ze toe dat het college in het nieuwe Verbreed Gemeentelijke Rioleringsplan reeds enkele aanbevelingen van de rekenkamer zal uitvoeren. Ook gaf de wethouder aan dat de informatievoorziening over kredietaanpassingen zal worden verbeterd.

2. Uitvoering van aanbevelingen

In tabel 1 geven we een overzicht van de acht aanbevelingen, met daarachter in hoeverre aanbevelingen zijn overgenomen. In de derde kolom staan onze oordelen over de mate waarin in februari 2016 de aanbevelingen door de gemeente zijn uitgevoerd.

Uit dit opvolgingsonderzoek blijkt dat het college vijf aanbevelingen volledig heeft uitgevoerd (**groen**), één aanbeveling gedeeltelijk heeft uitgevoerd (**oranje**) en dat twee aanbevelingen nog in uitvoering zijn (**blauw**).

Tabel 1 - Samenvatting van de oordelen van de rekenkamer over de uitvoering van de aanbevelingen

aanbeveling		overgenomen	uitvoering
1	Zorg ervoor dat de uitgangssituatie bij de effect- en prestatiedoestelling bekend is, bepaal streefwaarde voor de te realiseren maatschappelijk effecten voor de tussenliggende jaren en laat deze concretisering door de raad vaststellen.	●	●
2	Zorg voor voldoende kennis over de kwaliteit van de riolering, de reeds gerealiseerde effecten en de kosten-effectiviteit van de maatregelen.	●	●
3	Kom tot bestuurlijke samenwerking met het hoogheemraadschap en betrek daarbij de gemeenteraad.	●	●
4	Zorg er voor dat het rioolbeheerbestand betrouwbare en actuele informatie bevat.	●	●

aanbeveling		overgenomen	uitvoering
5	Zorg ervoor dat de planvorming op alle niveaus op orde is.	●	●
6	Zorg voor een systematische registratie van gegevens over het uitvoeringsproces en doe dat zodanig dat de gemeente de beschikking krijgt over goede managementinformatie om de doelmatigheid van de eigen organisatie te kunnen beoordelen.	●	●
7	Heroverweeg de eerder gemaakte afspraken over de informatievoorziening.	●	●
8	Maak afspraken over de betrokkenheid van de raad bij belangrijke (financiële) wijzigingen op het gebied van riolering.	●	●

*) *Mate van uitvoering aanbeveling*: ● niet ● in uitvoering ● gedeeltelijk ● volledig

Hieronder lichten we ons oordeel over de mate van uitvoering van de aanbevelingen toe. Eerst bespreken we de aanbevelingen die volledig zijn uitgevoerd, daarna behandelen we de aanbevelingen die in uitvoering zijn. Als laatste bespreken we de aanbeveling die gedeeltelijk is uitgevoerd.

Volledig uitgevoerd (groen): kwaliteitsgegevens riolering, planvorming, managementinformatie en (financiële) informatievoorziening op orde

Een belangrijke voorwaarde voor een doeltreffende en doelmatige uitvoering is dat de gemeente beschikt over juiste en actuele gegevens over de staat van de riolering (aanbeveling 2). Door middel van video-inspecties worden nu planmatig de technische kwaliteitsgegevens van het riool bijgehouden. Verder maakt de gemeente gebruik van meetgegevens die het Hoogheemraadschap bijhoudt. Aan de hand van deze metingen worden de modellen waarop het rioleringsstelsel is gebaseerd steeds verbeterd.

Daarnaast is de planvorming (aanbeveling 5) op orde gebracht. In december 2012 is het Verbreed gemeentelijke Rioleringsplan 2013-2017 door de gemeenteraad vastgesteld. In het verlengde hiervan is er in juli 2013 een operationeel rioleringsplan Zaanstad vastgesteld met een looptijd van vier jaar, maar wel met de verplichting om na twee jaar het plan te actualiseren. Aan deze actualisatie wordt nu gewerkt.

Aanbeveling 6 ging over het systematisch registreren van de gegevens over het uitvoeringsproces mede om de eigen doelmatigheid te kunnen beoordelen. Ook beval de rekenkamer aan om de prestaties en de kosten van de rioleringstaak van de gemeente te vergelijken met die van andere gemeenten die qua bodemgesteldheid en verstedelijking enigszins vergelijkbaar zijn. Sinds 2012 zijn er zijn verschillende verbeteringen doorgevoerd, zoals registratie van de meldingen met een nieuw informatiepakket en het invoeren van het workflowsysteem LIAS waarin investeringswijzigingen worden goedgekeurd. Om de managementinformatie te verbeteren hebben we verder geadviseerd om voor de VAT-kosten (kosten voor Voorbereiding-, Administratie-, en Toezichtkosten) normen te ontwikkelen. In 2015 zijn hiervoor indicatieve percentages bepaald. Ook heeft Zaanstad in 2013 deelgenomen aan de Benchmark Rioleringszorg van de

stichting RIONED, waarin de gemeente wordt vergeleken met gemeenten van ongeveer gelijke grootte en met die met een slechte bodemgesteldheid. Hierover is aan de raad gerapporteerd.

De aanbevelingen 7 en 8 gingen over de informatievoorziening en de betrokkenheid van de raad bij (belangrijke) financiële wijzigingen. Ook deze zijn opgevolgd. Begroting en jaarrekening zijn de wettelijke instrumenten waarmee de raad haar budgetrecht kan uitvoeren. Met name ten aanzien van de vervangingsinvesteringen constateerden wij dat de kaders zeer ruim waren geformuleerd en dat de informatievoorziening aan de raad zeer beperkt was ingevuld. De rekenkamer adviseerde daarom, los van de actieve informatieplicht van het college jegens de raad, hierover met elkaar van gedachten te wisselen. Dit heeft ertoe geleid dat het college bij de eerste voortgangsrapportage over de rioleringstaak heeft gevraagd om in samenspraak na te gaan of deze rapportage voldoet aan de informatiebehoefte. Wij zijn van oordeel dat via de jaarlijkse voortgangsrapportage de informatievoorziening aan de raad aanzienlijk is verbeterd. Deze voortgangsrapportages zijn voor alle jaren opgesteld, echter deze zijn soms relatief laat aan de raad verstrekt.

In uitvoering (blauw): vastleggen streefwaarden en actueel en betrouwbaar rioolbeheerbestand
Met het vGRP zijn door de raad de effectdoelstellingen van het rioleringsbeleid vastgesteld. Voor de tussenliggende jaren zijn echter geen streefwaarden voor de effect- en prestatiedoelstellingen opgesteld (onderdeel aanbeveling 1). Deze doelstellingen zijn nuttig omdat het beleid, zoals dat de raad is geaccordeerd, concreter en meer meetbaar wordt. Met het oog op het tijdig kunnen bijsturen zijn streefwaarden voor tussenliggende jaren belangrijk. De gemeente heeft ons gemeld dat voor het formuleren van streefwaarden meer onderzoek nodig is. Dit onderzoek is wel gestart maar nog niet afgerond.

Een actueel en betrouwbaar rioolbeheerbestand waarin inspecties tijdig, juist en volledig zijn vastgelegd is een essentiële voorwaarde voor goede operationele rioolbeheer- en investeringsplannen (aanbeveling 4). In toenemende mate bevat het rioolbeheerbestand betrouwbare en actuele informatie. In 2016 zal met de nieuwe gemeentelijke organisatiestructuur de betrouwbaarheid en de actualiteit van de gegevens moeten worden geborgd. Aan het in gebruik nemen van een nieuw systeem en de nieuwe werkverdeling zijn ook risico's verbonden. De rekenkamer vindt het verstandig om de invoering te monitoren, opdat zo nodig kan worden bijgestuurd als daar aanleiding voor is. Dit is in eerste aanleg een management-verantwoordelijkheid.

Gedeeltelijk uitgevoerd (oranje): gemeenteraad niet betrokken bij samenwerking hoogheemraadschap

De gemeente is in 2014 een samenwerkingsverband aangegaan met de gemeenten in Zaanstreek-Waterland, het hoogheemraadschap en het drinkwaterbedrijf (aanbeveling 3). Concreet heeft de samenwerking tot de gezamenlijke aanbesteding van uitvoeringsprojecten en inspecties geleid. Het college heeft de raad over de totstandkoming van het samenwerkingsverband wel geïnformeerd.

3. Aandachtspunten

Naar aanleiding van ons opvolgingsonderzoek hebben we een aantal aandachtspunten geformuleerd om het beleid, de beleidsuitvoering en de informatievoorziening te verbeteren.

a. Stel tussentijdse streefwaarden vast voor effect- en prestatiedoelstellingen

In het Verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan heeft de gemeente voor de rioleringstaak effect- en prestatiedoelstellingen vastgesteld. De gemeente doet nog onderzoek om voor de tussenliggende jaren streefwaarden te kunnen vaststellen. Het vaststellen van streefwaarden voor tussenliggende jaren is nuttig om een stagnatie in het beleidsuitvoering vroegtijdig te kunnen signaleren en zo nodig het beleid of de beleidsuitvoering te kunnen bijsturen.

b. Betrek de gemeenteraad bij het aangaan van samenwerkingsverbanden

Ten behoeve van de samenwerking in de waterketen is de gemeente Zaanstad een samenwerkingsverband aangegaan met de gemeenten in Zaanstreek-Waterland, het hoogheemraadschap en het drinkwaterbedrijf. Het college heeft de raad wel hierover geïnformeerd, maar de raad is vooraf niet actief betrokken geweest bij het aangaan van dit samenwerkingsverband. Omdat deze samenwerking grotendeels over uitvoeringsaangelegenheden gaat, is het wellicht te begrijpen dat het college de raad daarbij niet actief heeft betrokken. Dat is echter toch niet terecht. De uitvoering van een gemeentelijk taak valt onder de controlerende taak van de raad. Daarom is het belangrijk dat het college de raad in een vroegtijdig stadium actief betreft bij het vormgeven van samenwerkingsverbanden.

c. Borg dat in het rioolbeheerbestand betrouwbare en actuele informatie is opgenomen

Uit ons onderzoek blijkt dat het verbeteren van het rioolbeheerbestand aandacht heeft. Echter het college constateert zelf al dat het beter kan en moet. Mede om die reden zal in 2016 een nieuw systeem in gebruik worden genomen, waarbij de nieuwe gemeentelijke organisatiestructuur de betrouwbaarheid en de actualiteit van de gegevens zal moeten waarborgen. Dat zal ongetwijfeld leiden tot verbetering. Aan het in gebruik nemen van een nieuw systeem en een nieuwe werkverdeling zijn echter ook risico's verbonden. Het is verstandig om de invoering te monitoren, opdat tijdig bijsturing mogelijk is wanneer dat nodig blijkt te zijn. Dit is in eerste aanleg een managementverantwoordelijkheid.

d. Borg dat plannen tijdig worden geactualiseerd

De gemeente heeft de benodigde plannen voor de rioleringstaak heeft opgesteld. Bij ons onderzoek bleek dat de actualisatie van het Operationeel rioolbeheerplan echter wel enige vertraging heeft opgelopen. Wij denken niet dat dit komt omdat het een te grote opgave is voor de organisatie. Integendeel. Het twee jaarlijks actualiseren van het plan kan er voor zorgen dat de uitvoering efficiënter kan worden aangestuurd en die actualisatie zelf ook heel doelmatig georganiseerd kan worden. We zien de vertraging ook

meer als een gevolg van een verkeerde prioriteitenstelling. Het is belangrijk om voortaan de uitvoering van de tweejaarlijks actualisatie organisatorisch beter te bewaken.

e. Verbeter de managementinformatie door ook de werkelijke VAT-kosten te analyseren

Om de managementinformatie te verbeteren hebben we onder meer geadviseerd om voor de VAT-kosten (kosten voor Voorbereiding-, Administratie-, en Toezichtkosten) normen te ontwikkelen. Inmiddels is over dit onderwerp een notitie opgesteld waarin voor de VAT-kosten indicatieve percentages zijn bepaald. De volgende stap is echter nog niet gezet. Projecten worden nog niet beoordeeld en gestuurd op de VAT-kosten. In het kader van kostenbewaking en vanwege het vergroten van het lerend vermogen vindt de rekenkamer het belangrijk dat de verschillen tussen de geraamde kosten en de werkelijk gerealiseerde VAT-kosten worden geanalyseerd.

f. Stel ten behoeve van de raad tijdig voortgangsrapportages op

Vanaf het jaar 2012 zijn voor het gemeentelijk rioolbeheer voortgangsrapportages opgesteld en aan de raad verstrekt. Deze rapportages houden de organisatie scherp en bieden de raad een handvat om haar controlerende functie te vervullen en zo nodig kaders bij te stellen. Uit het onderzoek bleek dat de rapportages niet altijd tijdig zijn opgesteld. Om kaders tijdig bij te kunnen stellen is het van belang dat de betreffende informatie bijvoorbeeld binnen 4 maanden na afloop van een jaar aan de raad wordt aangeboden.

g. Overweeg om de jaarlijkse voortgangsrapportage te verbreden

De raad stelt voor de rioolinvesteringen jaarlijks bij de begroting het investeringsplafond vast. In ons onderzoek in 2012 constateerden we dat de raad slechts beperkt werd geïnformeerd over de uitvoering van het rioleringsbeleid. Binnen het vastgestelde investeringsplafond kon het ambtelijk apparaat schuiven met budgetten voor de vervangingsinvesteringen. Voor het optimaal aanwenden van het beschikbare investeringsbudget is dat op zich een goede zaak. Echter over de doelmatige inzet van de middelen en over majeure budgettaire afwijkingen bij investeringsprojecten werd geen of beperkt verantwoording afgelegd. Om die reden hebben we toen voorgesteld om met de raad van gedachten te wisselen over de informatievoorziening aan de raad bij de uitvoering van de rioleringstaak. Met de jaarlijkse voortgangsrapportage geeft het college inmiddels inzicht in de voortgang met betrekking tot de geleverde prestaties en in de besteding van de financiële middelen, onder meer via een geheime bijlage waarin per investeringsproject een korte toelichting wordt gegeven op het verschil tussen het oorspronkelijk begrote bedrag en het werkelijk gerealiseerde bedrag.

In aanvulling op onze eerdere aanbeveling zouden we willen adviseren om deze rapportage te verbreden. De vervangingsinvesteringen in de riolering worden zoveel mogelijk afgestemd met de overige (vervangings-)investeringen in de openbare ruimte, zoals die in wegen en verkeer. Ook voor die vervangingsinvesteringen wordt jaarlijks een subsidieplafond vastgesteld. De verantwoording daarvan vindt plaats via de jaarrekening waarbij wordt vermeld in hoeverre het beschikbare budget is besteed en in hoeverre de onderhoudsachterstanden zijn ingelopen. Op projectniveau vindt echter

geen of zeer beperkt verantwoording plaats over majeure afwijkingen tussen het oorspronkelijke investeringsbudget en de realisatie. Gelet op het feit dat investeringen in de openbare ruimte veelal voor een groot deel integraal worden gedaan, kunnen we ons voorstellen dat de voortgangsrapportage inzake de riolering wordt omgevormd tot een voortgangsrapportage voor alle investeringen in de openbare ruimte. Hiermee kan op adequate wijze verantwoording worden afgelegd over publieke middelen en biedt de raad de mogelijkheid om haar controlerende goed rol te vervullen.

Wij merken hierbij op dat zo'n rapportage niet in de plaats komt voor de actieve informatieplicht van het college. Indien er tussentijds zich ontwikkelingen voordoen, die voor de raad van belang zijn, zal het college deze moeten melden aan de raad.

Deze rekenkamerbrief is tezamen met het onderzoeksrapport voorgelegd aan het college voor een bestuurlijke reactie op de bevindingen aan aanbevelingen. In bijlage 1 bij deze brief is de bestuurlijke reactie van het college integraal opgenomen. Tevens treft u in die bijlage ook mijn nawoord aan.

Ik vertrouw erop u hiermee van dienst te zijn geweest.

Met vriendelijke groet,

dr. J.A. de Ridder
directeur Rekenkamer Metropool Amsterdam

colofon Rekenkamer Zaanstad
postbus 202
1000 AE Amsterdam

projectleider: Evert Visser
onderzoeker: Marien van Grondelle

Bijlage 1 Bestuurlijke reactie

De rekenkamer heeft deze brief op 10 mei 2016 voor een bestuurlijke reactie voorgelegd aan het college van B&W. Het college heeft op 8 juni 2016 een reactie gegeven op de rekenkamerbrief.

Hierna volgt de integrale tekst van de bestuurlijke reactie van het college van B&W en vervolgens het nawoord van de rekenkamer.

1. Bestuurlijke reactie van het college van de B&W

Wij hebben kennis genomen van de conceptrapportage Opvolgingsonderzoek Riolering in Zaanstad en de conceptbrief met aandachtspunten aan de gemeenteraad in verband met dit onderzoek.

Wij constateren dat helder in beeld is gebracht wat de stand van zaken is in het traject om het rioolbeheer in Zaanstad te verbeteren. Wij delen uw bevindingen in het onderzoeksrapport.

Op twee aanbevelingen willen wij nader ingaan.

Het betrekken van de gemeenteraad bij het aangaan van samenwerkingsverbanden.

De samenwerking die op rioleringsgebied met de gemeenten in Zaanstreek/Waterland is aangegaan, is gericht op kennisdelen, de kwetsbaarheid verminderen (van met name de kleinere gemeenten) en kostenbesparing.

U constateert dat de raad niet betrokken is bij de regionale samenwerking die tot stand gekomen is met de gemeenten in Zaanstreek/Waterland in het kader van het Bestuursakkoord Water. Deze bevinding is correct. Wij willen aan deze bevinding toevoegen dat de gemeente Zaanstad, samen met de gemeente Purmerend, trekker is geweest om voor de regio in beeld te brengen op welke gebieden een samenwerking kan worden gerealiseerd die leidt tot kwaliteitsverbetering en kostenreductie. Deze verkenning is besproken met alle regiogemeenten en daarbij bleken de mogelijkheden tot kostenreductie vooral te liggen in intergemeentelijke samenwerking bij de uitvoering van beleid. In deze verkenning zijn geen onderwerpen naar voren gekomen die leiden tot verandering van beleid of die het oprichten van een specifieke uitvoeringsorganisatie noodzakelijk maakt.

De verantwoordelijkheid voor een doelmatige uitvoering van deze taken behoort tot de bevoegdheid van het college. Mede gelet op het feit dat diverse gemeenten tot samenwerking moeten komen is de keuze gemaakt om niet met de raad een interactief traject in te gaan om tot keuzes te komen, maar om de raad te informeren over de keuzes die binnen het samenwerkingsverband zijn gemaakt.

Zo zijn in de voortgangsrapportages over het rioolbeheer, paragrafen over het Bestuursakkoord Water opgenomen en is aan dit onderwerp in verschillende jaarverslagen en begrotingen bij het onderwerp tekst gewijd.

Het overwegen om de jaarlijkse voortgangsrapportage te verbreden

U heeft in overweging gegeven om de voortgangsrapportage inzake riolering om te vormen tot een voortgangsrapportage voor alle investeringen in de openbare ruimte. Met de recente herziening van de Financiële Verordening hebben wij geen wijzigingen voorgesteld ten aanzien van verantwoordingsinformatie aan de raad over de projecten in de openbare ruimte. Ten aanzien van de informatievoorziening voor de openbare ruimte als geheel vinden wij de situatie niet gelijk aan die van de riolering. De belangrijkste beleidsdoelstelling voor de vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte richt zich op het inlopen van de onderhoudsachterstanden. Met de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen ontvangt de raad bij de jaarlijkse begroting en jaarrekening informatie over het realiseren van deze beleidsdoelstelling in relatie tot de financiële middelen die hiervoor beschikbaar zijn. Aan de hand van uw aanbevelingen in het kader van uw rapport "Onderhoud openbare ruimte" uit 2008 hebben wij de informatievoorziening in begroting en jaarrekening aangepast om zo een goed beeld te schetsen van de ontwikkeling van de onderhoudsachterstanden. Dit informatieniveau doet naar onze mening recht aan de verhouding tussen college en raad, geeft de raad de nodige sturingsinformatie om haar kaderstellende en controlerende taak uit te voeren en is doelmatig omdat de administratieve last voor de ambtelijke organisatie beperkt is. Mocht de raad op enig moment verzoeken om meer gedetailleerde informatie dan zullen wij uiteraard aan dit verzoek tegemoet komen. Op deze wijze is maatwerk mogelijk en dit sluit beter aan bij de informatiebehoefte van de raad.

Wij geven u in overweging om bovenstaande reactie te verwerken in uw opvolgingsonderzoek dan wel hierop te reageren.

2. Nawoord rekenkamer

We bedanken het college voor zijn reactie op de rekenkamerbrief. Het college geeft aan de bevindingen te delen en dat het rapport helder de stand van zaken weergeeft van het traject om het rioolbeheer in Zaanstad te verbeteren.

Algemeen

Het college gaat op 2 van de 7 aandachtspunten nader in. Hieruit maken we op dat het college 5 van de 7 aandachtspunten onderschrijft. Het verdient aanbeveling om de opvolging van deze aandachtspunten periodiek te monitoren door bijvoorbeeld over de voortgang te rapporteren in de jaarlijkse voortgangsrapportage Riolering.

Regionale samenwerking (aandachtspunt b)

In de bestuurlijke reactie gaat het college allereerst in op ons aandachtspunt om de gemeenteraad meer actief te betrekken bij het aangaan van samenwerkingsverbanden. Het college is het daar niet mee eens omdat de regionale samenwerking voor de riolering niet leidt tot verandering van beleid of het oprichten van een specifieke uitvoeringsorganisatie en de doelmatige uitvoering van rioleringstaken een verantwoordelijkheid is van het college.

Zoals we in onze brief al aangaven hoort ons inziens het controleren van de uitvoering van een gemeentelijk taak bij de controlerende functie van de raad. Het op tijd betrekken van de raad bij het vormgeven van samenwerkingsverbanden geeft de raad de mogelijkheid om alert te zijn hoe in die nieuwe context zijn controlerende taak kan worden vormgegeven. Daarnaast is er ook een relatie tussen samenwerking en het budgetrecht van de raad. In het Bestuursakkoord Water is onderbouwd dat ook door het beter afstemmen van investeringen in de (afval-)waterketen maatschappelijke efficiencyvoordelen zijn te behalen waardoor de kosten voor de burger minder behoeven te stijgen dan wanneer niet zou worden samengewerkt. Hieruit blijkt dat de samenwerking zowel effect kan hebben op de exploitatiebudgetten als op toekomstige investeringen. Beide vallen onder het budgetrecht van de raad. Voor ons zijn dit voldoende redenen om te pleiten dat de raad in een fase waarin nog keuzes moeten worden gemaakt te betrekken bij een samenwerkingsverband.

Verbreden van de jaarlijkse voortgangsrapportage voor alle vervangingsinvesteringen in de openbare ruimte

Onze suggestie om de jaarlijkse voortgangsrapportage Rioolbeheer te verbreden tot een voortgangsrapportage voor alle (vervangings-)investeringen in de openbare ruimte wordt niet door het college omarmt. Het college meldt dat de raad reeds jaarlijks hierover informatie ontvangt via de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen in de begroting en jaarrekening. Tevens merkt het college op dat de huidige werkwijze doelmatig is omdat de administratieve last voor de ambtelijke organisatie beperkt is.

In de paragraaf onderhoud kapitaalgoederen rapporteert het college over het realiseren van de beleidsdoelstelling (inlopen van de onderhoudsachterstanden) in relatie tot de financiële middelen die daarvoor beschikbaar zijn. Deze periodieke informatievoorziening aan de raad vinden wij een goede zaak. We pleiten er ook niet voor om deze af te schaffen. Dezelfde informatie wordt echter ook voor riolering verstrekt en dat weerhoudt het college er niet van om in lijn met de aanbeveling uit ons oorspronkelijke onderzoek naar riolering een informatieve jaarlijkse voortgangsrapportage te maken. In die voortgangsrapportage wordt – in een vertrouwelijke bijlage – in het kort toegelicht waarom de realisaties afwijkt van de oorspronkelijke projectbegrotingen. Dit systematisch analyseren en verantwoorden van dergelijke verschillen heeft naar onze mening het effect dat de organisatie meer kostenbewust wordt of blijft en biedt voor de raad een goed aanknopingspunt om in het kader van zijn budgetrecht de controlerende taak goed te kunnen vervullen.

Bij de besteding van specifieke investeringsbudgetten voor wegen en verkeer spelen dezelfde risico's als die we in ons onderzoek bij riolering zagen. Ook voor die vervangingsinvesteringen wordt jaarlijks door de raad een investeringsplafond vastgesteld dat als financieel kader dient voor het college en ambtelijk apparaat. Maar ook daarbij kan op projectniveau sprake zijn van majeure afwijkingen tussen het oorspronkelijke investeringsbudgetten en de realisaties. Dit is voor ons een belangrijke reden om te blijven bij ons advies om de informatievoorziening met betrekking tot de

(vervangings-)investeringen waarvoor een investeringsplafond is vastgesteld, te verbeteren.

Tot slot nog een kanttekening bij de opmerking van het college over de administratieve last voor de ambtelijke organisatie die de uitvoering van onze suggestie met zich mee zou brengen. Als de project- en begrotings-administraties goed en efficiënt zijn ingericht, kost het produceren van dit soort jaarlijkse terugkerende informatie nauwelijks tijd en als de administraties niet op orde zijn, is de disciplinerende werking van het moeten maken van dit soort rapportages zeer gewenst.